

TE ORANGA TONUTANGA.

WAHI II.

"Tukua kia tika ta matou whakarongo atu, ta matou korero, whakaaro, ako i ana kupu."

I. *He aha te Oranga Tonutanga?* Ko te matauranga ki te Atua, ki a Ihu Karaiti ano hoki. Ma runga atu i a te Karaiti to tatou haere ki te Matua. Ko te matau ki a te Karaiti: ko te mohio ki tona reo, ki ona whakaaro, ki ona hiahia, ko te pa atu ki a ia. (Hoani 17. 3.)

II. *A hea te tangata whiwhi ai ki te Oranga Tonutanga?* A naianei ano, ara a te wa ano e whakapono ai ia ki a te Karaiti. I mea a te Karaiti ko te wa ano e whakapono ai te tangata ko tona whitinga atu tena i te mate ki te ora, ara ko tona wairua kua noho ora. (Hoani 5. 24.) Kua whakahokia enei patai i te Wahī I, i te Nama 27.

III. *Me aha e whiwhi ai te tangata ki te Oranga Tonutanga?* He ngawari te whakahokinga i tenci patai. Ma te *Whakapono* ka whiwhi ai ki te Oranga Tonutanga, a he mea tenei kua marama i nga rarangi i whakapukina i te whakahoki ki te patai tuarua. "Koia e whakapono ana ki te Tama, he oranga tonutanga tona." (Tirolia Hoani 3. 15, 16, 36; 5. 24; 6. 40, 47; 20. 31; Maka 16. 16.) Tera atu ano etahi rarangi hei whakaatu, na te Karaiti ake ano te ki ma te whakapono te tangata ka ora ai. I mea a Paora ki te kai-tiaki o te whare herehere i Piripai: "Me whakapono ki te Ariki ki a Ihu Karaiti, ka ora ai koe." (Tirolia Mahi 16. 31; Roma 10. 10; Epeha 2. 8; me te huihua noa iho o te rarangi. Tino nui atu nga rarangi e tautoko ana ma te whakapono anake ka whiwhi ai te tangata ki te oranga tonutanga. "Kahore hoki he oranga i tetahi ake: kahore hoki he ingoa ke atu i raro iho o te rangi kua homai ki nga tangata e ora ai tatou," heoi ano ko te ingoa anake o te Karaiti. (Mahi 4. 12.)

IV. *He aha te Whakapono?* He ngawari noa iho te ki ma te whakapono ka ora ai te tangata, tena ko te whakamarama he aha te whakapono, he ruarua nga tangata e ahei te whakahoki. Ko etahi tangata e mea ana he hahi te whakapono, penei me te whakapono (Hahi) Momona, te whakapono Pikopo. No te kuare tenei whakaaro. E mea ana etahi ko nga mahi pai, ko te karakia ko te aha noa iho te whakapono. He hua enei no te whakapono, otira ehaa i te whakapono. *Ko te*

Whakapono no te ngakan, kaore e kitea e te hanohi, kaore ona tinana. "Ma te ngakan hoki kia whakapono ka tika ai; ma te mangai kia whakaara ka ora ai." (Roma 10. 10.) Kia mohio ko te whakapono no te ngakan, ehaa i nga ngutu i nga ringaringa ranei. He aha te whakapono? Ehaa te whakapono i te mea kaha ki te kimi, ki te mahi, ehaa i te kai mooti, engari he mea e mabia ana e te tangata i nga ra katoa. Na taku whakapono ki te tangata hoko rongoa i kai ai ahau i tona rongoa; i whakapono ahau ehaa i te paihana. Na taku whakapono ki te takuta i tapae atu ai ahau i taku tinana kia tapatapahia e ia, mehemea kaore au i whakapono he mohio ia, e kore au e whakaara. Na te whakapono o etahi Maori ki a Tokoaka o te 'Pohutu' i kai ai i ona rongoa, i ona pire pukapuka, he whakapono no tatou he mana to Tokoaka hei whakakaha i taua rongoa pukapuka. Mehemea na tetahi tangata noa iho nei i hoatu te pukapuka e e kore ra e hamama te waha o te turoro, he kore whakapono ki taua tangata. E kore rawa au e titiro atu ki te rongoa pukapuka a Tokoaka, kaore hoki aku whakapono ki a ia. Ka maranua pea te whakapono; ki te mea kaore i te marama ehaa i a au tena he.

V. *He aha te whakapono e ora ai te tangata?* "He whakaetanga ki a te Karaiti hei kai-whakaara, he whakawhirinakitanga ki a ia." He rite tonu te whakapono ki te tangata nei ano ki te whakapono ki a te Karaiti, heoi ano te rerenga ketanga ko nga tangata e whakapouhia ana, he tangata tetahi he Atua tetahi, he ngoikore tetahi he kaha tetahi. Kei pohehe hoki tatou ko te whakapono te kai-whakaara i a tatou, kaore, engari ko te Karaiti tonu te kai-whakaara, heoi ano ta te whakapono he hono atu i a tatou ki a te Karaiti. Ka mohio te tangata ki tona ngoikore, ki tona kino rawa ki tona kaha-kore ki te awhina i a ia ano, ki te whakaara i tona wairua, katahi ia ka rere ki a te Karaiti, ka whakawhirinaki ki a ia ata ka whakapono ki a ia - ko tona oranga ano tena. Ahakoa pehea te nui o ona hana, i te mea ka whakapono ia ki a te Karaiti ka whakatikaia ia ki te arorao o te Atua, me te mea kaore rawa nei ia i mohio ki tenei mea ki te hana. Kua uhia ia ki nga toto o te Karaiti, noma te tika kua kuhu atu ia ki roto. Na, e te hoa ko tenei te Rongo-Pai, te rongo atahua o te aroha o te Atua ki a koe, i hanga nei i te huarahi ki o waewae hei haerenga mou ki roto ki te rangimarie, ki te hari nui ki te oranga tonutanga - te oranga tonutanga i timata atu nei i tenei ao ano, a te whakamarutanga kei te rangi. "Na, ka tika nei tatou i te